

GÜNÜBİRLİK CERRAHİ

Doç. Dr. Ümran DAL

- Günübirlik cerrahide prosedür azami 60 dk.
- yaklaşık 30 dk. sürmektedir.

Örneğin bademciklerin alınması, sünnet, kulak tüpü yerleştirilmesi, bazı endoskopik ameliyatlara, septum ve estetik amaçlı burun ameliyatları gibi bazı ameliyatlara hastanın başka bir sorunu yok ise günübirlik yapılabilir.

- Hastaneye yatırılmadan, aynı gün içerisinde gerçekleştirilebilen inguinal herni (kasık fıtığı), hidrosel, inmemiş testis, sünnet, biyopsiler, diyaliz amaçlı fistüller ve kateter yerleştirme, endoskopi gibi işlemler de günübirlik cerrahi içerir.

Ameliyat asgari düzeyde girişim olduğu gibi ameliyat süresi ile post-op komplikasyonlar arasında pozitif bir bağlantı vardır. Günübirlik yapılan ameliyatın küçük gibi görülmesinin haklı gerekçesi olamaz o nedenle deneyimli tıbbi ve hemşirelik bakım kadrosuna ihtiyaç duyulmaktadır.

Günübirlik Cerrahi (Outpatient Cerrahi)

- Günübirlik cerrahi hastaların ayakta hastaneye gelerek ameliyat sonrasında kısa bir süre gözlenerek hastanede yatmaksızın evlerine gidebildikleri ameliyatları içerir.

- Günübirlik cerrahi hastalarının hastanede kalış süreleri, ameliyat sonrası 1-6 saat gibi kısa bir süreyi kapsadığından, bakımı en iyi koşullarda ve nitelikli bir biçimde gerçekleştirecek planlamaların yapılması gerekir.

- Ameliyat öncesinde, psikotik bireyler kadar, anksiyetesi kontrol altına alınamayan bireyin de günübirlik cerrahi için uygun aday olamayacaklarına dikkat çekilmekte ve yeterli fizyolojik hazırlık kadar psikolojik hazırlık için de özel zaman ayrılması önerilmektedir

- Günübirlik cerrahi hastası ile yatan hasta arasındaki en önemli farklılıklardan birisi, günübirlik cerrahide hasta-hemşire ilişkisinin çok kısa bir süre içinde gerçekleşmesi gerektiğidir. Hasta eğitiminin, girişim kararından hemen sonra multidisipliner bir yaklaşımla başlatılması ve taburculuk sonrasında da sürdürülmesi gereklidir

Kısa süreli yatışa bağlı girişim öncesi / sonrası bakıma ilişkin aktivitelerin büyük bir bölümünün hasta ve yakınlarınca uygulanmasının gerekliliği, eğitimin günübirlik cerrahinin ayrılmaz bir parçası olduğunu ortaya koymaktadır.

- Günübirlik cerrahi kurumlarında eğitimin amacı, girişim öncesi hastanın hazırlanmasına yardımcı olma, güvenli bir biçimde evine transfer, girişim sonrası bakım gereksinimlerini karşılamaya ilişkin gerekli ortamı ve nitelikli bir bakımı sağlamaktır

- Hasta ve bakıma katkı verecek bireylerin eğitiminde gereksinimlerin belirlenmesi ile başarı arasındaki olumlu ilişki ele alınmakta ve hemşire hasta arasındaki iletişimin önemi vurgulanmaktadır.

- Ayrıca girişim öncesi eğitimin, hastanın anksiyete düzeyini düşürdüğü; girişim sonrası ise kısa sürede bilincin kazanılmasını sağladığı, ağrı kontrolünü kolaylaştırdığı ve erken taburculuğa ortam hazırladığı belirtilmektedir

- Çalışmalar günübirlik cerrahi hastalarına yapılan eğitimin mutlaka yazılı olarak verilmesi gerektiğini, hastanede yatmama nedeniyle anlaşılmayan ya da zaman içinde unutulmuş bilginin tekrarlanma olanağı olmayacağını özellikle dikkate alınması gerektiğini belirtmektedirler

Günübirlik cerrahi hastalarına verilecek eğitimde hasta gereksinimlerinin göz önüne alınmasına ek olarak

- * Girişim öncesi gecede yapılması gereken hazırlıklar,
- * Günübirlik üniteye kabul ve girişim günü hazırlığı,
- * Girişim yerinin büyüklüğü ve bakımı,
- * Aktiviteler, kısıtlamalar, destek araç gereçler,
- * ilaçlar,
- * İyileşme için gerekli zaman,
- * Olası ağrı/rahatsızlıkla baş etme yöntemleri üzerinde durulması ve bilgilendirmenin önem vurgulanmaktadır.

Günübirlik cerrahi için önemli beceriler:

- Güvenli hasta seçimi, hastanın değerlendirilmesi
- Anesteziyoloji
- Ameliyat tekniği ve yöntemi
- Ameliyat sonrası iyileşme
- Cerrahi hemşirelik bakımı
- Hastanın ve ailenin bilgilendirilmesi ve eğitim
- Ekip çalışması

Bazı günübirlik cerrahi ünitelerinde girişime hazırlanmaya ilişkin hastalara çağrı mektubu gönderildiği belirtilmektedir

Bu mektubun kapsamında;

- * Hastanede ki yatağına ulaşmaya yardımcı bir plan/kroki,
- * Girişim kabul tarihi, saati,
- * Öncesi gecede yapılması gerekenler,
- * Varsa alacağı ilaçlar,
- * Yanında getirmesi gerekenler,
- * Ulaşım aracı ve refakat edecek bir yetişkin,
- * Girişim saatinden en az 2 saat önce gelmesini hatırlatıcı bilgiler yer almaktadır.

- Günübirlik cerrahide girişim öncesi gece hazırlıklarından biri olan **oral alım** konusunda tartışılmalar söz konusudur. Hastalar bazen bu süre içinde bir şey yutmaksızın sakız gibi şeyleri çiğneyebileceklerini düşünebilirler. Oysa sakız çiğnemenin gastrik sekresyon artışına, bulantıya neden olduğu için mide boşalmasını geciktirebileceği ifade edilmektedir

- Girişim öncesi oral alım kısıtlaması konusunda farklılıklar olmasına karşın genelde, sabah erken girişim yapılacaklar için gece yarısından sonra; ilerleyen saatlerde yapılacaklar için son 6 saat içinde sigara dahil ağızdan hiçbir şey alınmaması gerektiği hastaya açık şekilde anlatılmalı ve anlaşıldığı test edilmelidir. Bazı uygulamalarda da **yivecekler için 4, sıvılar için 2 saat** kısıtlamanın kabul gördüğü, düzenli alınması gereken ilaçlar için cerrah ve anesteziistin onayı ile çok az su yardımıyla ilacın alınmasına izin verildiği gözlenmektedir

Tansiyon kalp hastalığı gibi önemli hastalığı olup düzenli ilaç kullanacak hastaların daha önce anestezi doktoru ile konuşarak ameliyattan 1 saat veya daha önce ilaçlarını yutacak kadar az miktarda su ile almalarında sakınca olmamaktadır.

- Cerrahi girişimin yapıldığı gün yönetici ve bakım verecek hemşire tarafından karşılanan hastanın yatağına kabulü yapılırken, diğer sağlık çalışanları ve odasını paylaşacağı bireylerle tanıştırılması, servise uyumlandırılması ve kabul işlemlerindeki bilgilerinin kontrol edilmesi gerekir. Girişim öncesi birey ve refakatçiyeye ilişkin gerekli bilgi kayıtları tamamlanmış olmalıdır

Bireye ait kayıtlarda:

- Acil bir durumda ilişki kurulabilecek bireyler, telefonlar,
- En son yiyecek içecek alınan saat,
- En son alınan ilaç ve saati,
- Değerli eşyaların kaydı, güvenliği,
- Makyaj, oje kontrolü,
- Protezlerin çıkarıldığı,
- Allerjik durum kontrolü,
- Gerekli ise cilt hazırlığı, ameliyat giysisi, bone takılması,
- Bilgilendirilmiş yazılı izin, gerekirse premedikasyon ve saati yer alır

- Gerekli hazırlıkların kontrolü yapılarak hasta, dosyası ve gerekli araç gereç, ilaçlar ile birlikte hemşire refakatinde, tercihen tekerlekli iskemle ya da, yürüyerek cerrahi girişime götürülür.

- Bireyin yakınları bekleme salonuna alınarak gerekli bilgi verilmelidir. Hasta yakınlarının girişim süresince haber alabilmelerinin sağlanması rahatlamalarına ortam hazırlayacaktır. Ayrıca TV, müzik, okuma materyallerini isteğe bağlı kullanabilecekleri ve girişim sonrası hekiminden bilgi alabilecekleri ortam hazırlanmalıdır. Hastaların kısa süreli hastane deneyimlerinin iletişim zorluklarına neden olabileceği düşünülse de, hemşirelerin günlük cerrahide önemli rollerinden birisi iletişimi, sözlü ve yazılı olarak sağlamaktır

bilgilendirme

- Cerrahi uygulama
- Ameliyat öncesi aç kalma zamanı
- Ameliyathaneye varış zamanı
- Ameliyat sonrası ilk 24 saat te hastaya verilecek bakım
- Eve gidişinin planlaması-ulaşım
- Araç kullanmaması
- Analjezi ve ilaç ihtiyacı

- Ameliyattan sonra hastanın gözlenmesi ve taburculuk işlemlerinin yapılması gerekir.
- Hastaların % 2-4 'ünde 1 gece hastanede kalma gereği olabilir.

Bir gecelik klinikte kalışlarla ilgili endikasyonlar;

- Eve giderken hastaya refakat edecek ya da bakım verecek birinin olmaması
- Kanama
- Ağrı gidericiler etkili olmuyorsa
- Bulantı ve kusma
- Hasta oral alamıyorsa
- Hasta yürüyemiyor ve giyinemiyorsa

- Hasta eve gönderilirken; post-op ihtiyaçları ile ilgili yazılı doküman verilmeli ve soruları yanıtlanmalıdır.

SONUÇ

- Gününbirlik cerrahi hastanede yatan hastalara uygulanan cerrahi girişimi temel alan, ancak yatış gerektirmeyen ve aynı gün taburculuğu öngören bir yaklaşımdır.
- Yakın bir gelecekte gününbirlik cerrahi girişimlerin tüm alanlardaki girişimlerin yaklaşık % 75'ini alacağı belirtilmektedir.
- Bu alandaki gelişmeler uygun hasta seçimi ve hazırlığının önemine işaret etmekte ve perioperatif hemşireliğin sınırlarının hastane dışına çıkması gerektiğini göstermektedir

